ชุดพุทธวิธีเพื่อความสุข

สิ่งที่มีค่ากว่าเงินทอง

พระนิพนธ์ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
วัดบวรนิเวศวิหาร

สิ่งที่มีค่ากว่า
เงินทอง

พระนิพนธ์

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สิ่งที่มีค่ากว่าเงินทอง

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)
สิ่งที่มีค่ากว่าเงินทอง.-- พิมพ์ครั้งที่ 7.--
กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2555.
22 **หน้า**
1. **ธรรมะ.-- 2.ธรรมเทศนา.**
I. ชื่อเรื่อง
294.3144

ISBN 974-580-796-6
© สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ
พิมพ์ครั้งที่ ๗/๒๕๕๕ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา นายจิรายนต์ สังฆสุวรรณ
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๒๙ หมู่ ๓ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๓๗๓-๔
แผนกจำหน่าย ๐-๒๒๘๑-๑๐๘๕, ๐-๒๖๒๙-๑๔๑๗ ต่อ ๑๐๖

คำนำ

มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีนโยบายที่จะจัดพิมพ์หนังสือทางพระพุทธศาสนา เพื่อประชาชนทุกระดับชั้น สามารถอ่านศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับคำสอนของพระพุทธศาสนาได้โดยง่าย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดสันติสุขแก่ชีวิตและสังคม ทั้งจะเป็นการช่วยกันดำรง และส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสถาพรสืบไปด้วย

มหามกุฏราชวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นว่า พระนิพนธ์ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะจัดพิมพ์เผยแพร่ตามนโยบายดังกล่าว เพราะเป็นบทพระนิพนธ์ที่ประกอบด้วยเนื้อหาสาระครบถ้วนบริบูรณ์ และอ่านเข้าใจง่ายสำหรับผู้อ่านทุกระดับ มหามกุฏราชวิทยาลัย จึงได้เลือกสรรมาจัดพิมพ์เผยแพร่เป็นชุด ๆ เป็นลำดับไป

เรื่อง **สิ่งที่มีค่ากว่าเงินทอง** นี้ ได้ตัดตอนมาจากพระนิพนธ์เรื่อง **การบริหารจิตสำหรับผู้ใหญ่** เฉพาะส่วนที่แสดงให้

เห็นว่าอะไรคือสิ่งที่มีค่าสำหรับชีวิตอย่างแท้จริง ตามหลักคำสอนและตามความมุ่งหมายทางพระพุทธศาสนา มีเนื้อหาไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไป ทั้งไม่ยาวและไม่สั้นจนเกินไปด้วย แต่ก็มีเนื้อหาเพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านได้ความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

(พระมหารัชมงคลดิลก)
ผู้อำนวยการ

มหามกุฏราชวิทยาลัย
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

สารบาญ

ความคิดกับความจริง	๑
วิธีปฏิบัติที่ถูกต้องต่อความปรารถนา	๓
ความบริบูรณ์ทางกายกับความบริบูรณ์ทางใจ	๗
สิ่งที่มีค่ากว่าเงินทอง	๑๑
อย่าทำผิดทั้งชีวิต	๑๔
ยิ่งสงบยิ่งเป็นสุข	๑๗
หลอกตนเองไม่ได้	๒๑

สิ่งที่มีค่ากว่าเงินทอง

ความคิดกับความจริง

เชื้อเป็นอาหารของไฟ ความปรารถนาต้องการเป็นอาหารของความโลภ ไฟจะลุกไหม้อยู่ไม่รู้ดับแม้ไม่หมดเชื้อ ความโลภก็จะทวีขึ้นไม่หยุดยั้ง แม้ไม่หยุดความปรารถนาต้องการ ไฟที่กำลังลุกแรงจะอ่อนแรงลงเมื่อเชื้อน้อยลง และจะดับสนิทเมื่อหมดเชื้อสิ้นเชิง ฉันใด ความโลภที่แรงจัดก็จะอ่อนลงได้เมื่อความปรารถนาต้องการน้อยลง และจะสิ้นโลภได้สิ้นเชิงเมื่อความปรารถนาต้องการหมดสิ้นเชิง ฉันนั้น

แต่ไฟนั้นแตกต่างกับความโลภตรงที่ว่า เมื่อไม่เพิ่มเชื้อไฟก็จะเผาไหม้เชื้อเดิมให้น้อยลงจนถึงหมดสิ้นไปได้ ดับสนิทลงได้ด้วยลำพังตนเอง แต่ความโลภจักไม่เป็นเช่นไฟ เพราะความโลภจักไม่เผาไหม้ความปรารถนาต้องการให้น้อยลงจนถึงหมดสิ้นไปได้ ความโลภจักเผารนความปรารถนาต้องการให้ร้อนแรงยิ่งขึ้นทุกทีเท่านั้น พูดอีกอย่างก็คือ ความ

ปรารถนาต้องการเมื่อเกิดขึ้นในใจแล้ว จักเป็นอาหารของความโลภที่ถูกความโลภเผาลนเท่าใดก็ไม่มีวันหมดสิ้น หรือลดน้อยลงได้เลย เหมือนเป็นสิ่งอยู่ยงคงกระพันวิเศษสุด ไม่มีอะไรจะทำให้ความปรารถนาต้องการ หรืออาหารของความโลภลดน้อยจนถึงหมดสิ้นลงได้ นอกจากอำนาจจิตที่เข้มแข็งพอสมควรเท่านั้น คือต้องใช้อำนาจจิตที่เข้มแข็งเข้าดับเท่านั้นจึงจะทำให้ความปรารถนาต้องการลดน้อยลงถึงหมดสิ้นไป ความโลภขาดอาหาร ไม่มีสิ่งสำหรับเผาลนให้เร่าร้อนต่อไปก็จักอ่อนแรงลงถึงขาดสิ้นเช่นเดียวกัน

ที่จริงเมื่อความโลภมีอาหารให้เผาลนอยู่นั้น จิตใจร้อนเร่าอยู่ด้วยกัน แต่มากน้อยแตกต่างกันตามส่วนของความปรารถนาต้องการที่เกิดอยู่ในใจ มีความปรารถนาต้องการมากความโลภเผาลนแรงมาก จิตใจก็เร่าร้อนมาก มีความปรารถนาต้องการน้อย ความโลภเผาลนเพียงเล็กน้อย จิตใจก็เร่าร้อนน้อย เพราะมักไม่ทำสติพิจารณาใจ พิจารณาอารมณ์ เมื่อมีความปรารถนาต้องการ จึงมักไม่เห็นความจริงว่า เมื่อมีความปรารถนาต้องการเกิดขึ้นนั้น ใจร้อน ไม่เป็นสุข อารมณ์ร้อน ไม่เป็นสุข กลับไปคิดเสียว่าความปรารถนาต้องการให้ความเย็น ให้ความสุข เพราะให้วัตถุเพิ่มขึ้นเป็นสมบัติของตน

ความคิดเอาเองกับความเห็นจริงเพราะมีสติพิจารณาด้วยปัญญาไม่เหมือนกัน ความคิดเอาเองแม้บางทีอาจจะถูกต้องได้ แต่ก็เป็นการบังเอิญ แต่ความเห็นจริงเพราะมีสติพิจารณาด้วยปัญญาจะถูกต้องเสมอ ไม่เป็นการบังเอิญ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้ใช้สติ ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นความจริงทุกอย่าง ไม่ได้ทรงสอนให้คิดเอาเอง พุทธศาสนิกผู้เคารพในพระพุทธองค์ จึงควรต้องเคารพปฏิบัติตามที่ทรงสอนนี้ด้วย

วิธีปฏิบัติที่ถูกต้องต่อความปรารถนา

ธรรมดาผู้เป็นปุถุชน ความปรารถนาต้องการย่อมบังเกิดขึ้นได้เสมอ วิธีปฏิบัติที่ถูกต้องก็ดังกล่าวแล้ว เมื่อความปรารถนาต้องการเกิดขึ้นเมื่อใด ให้ทำสติพิจารณาใจตนเองอย่างผู้มีปัญญา อย่าคิดเอาเองว่าใจเป็นอย่างไร จะต้องได้พบความจริงแน่นอน ว่าใจเป็นทุกข์ ใจเร่าร้อนด้วยอำนาจความปรารถนาต้องการที่เกิดขึ้นนั้น ใจจะไม่สงบเย็นด้วยอำนาจความปรารถนาต้องการที่เกิดขึ้นโดยเด็ดขาด แม้ว่าความปรารถนาต้องการจะทำให้ได้วัตถุมาเป็นสมบัติเพิ่มขึ้นก็ตาม

อาจกำหนดลงได้ทีเดียวว่า ความปรารถนาต้องการเป็นความร้อน เป็นสิ่งอยู่ยงคงกระพันวิเศษสุดที่ไฟแห่ง

ความโลภไม่อาจเผาลนให้มอดไหม้หมดสิ้นไปได้ มีแต่จะยิ่งทวีความร้อนขึ้นทุกที นอกเสียจากจะใช้อำนาจจิตที่เข้มแข็งดับเสียเท่านั้น

การดับความปรารถนาต้องการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น อาจจะทำได้ช้า หรือรู้สึกตัวช้าว่าดับได้เพียงใดแล้ว วิธีดับให้ได้เร็วหรือให้รู้สึกตัวเร็วว่าดับได้เพียงใดแล้ว ให้ใช้วิธีที่แนะนำแล้วคือให้หัดเป็นผู้ให้ ให้บ่อย ๆ ให้เสมอ ๆ หยิบยกอะไรของตนให้ผู้ใดไปได้ครั้งหนึ่ง ก็รู้ได้ทันทีว่าดับความปรารถนาต้องการในสิ่งนั้นได้แล้ว หยิบยกอะไรให้ไปได้เพียงไหนก็รู้ได้ว่าดับได้เพียงนั้นแล้ว การให้กับการดับความปรารถนาต้องการจะเกิดขึ้นพร้อมกันเสมอ ถ้าการให้นั้นเป็นการให้เพื่อลดกิเลสคือความโลภในใจตน มิได้เป็นการให้เพื่อหวังผลตอบแทนที่ยิ่งกว่า

มีผลตอบแทนที่ยิ่งกว่าเพียงอย่างเดียวที่หวังได้เมื่อจะให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้ใด จะไม่เป็นการเพิ่มความโลภความปรารถนาต้องการ ผลตอบแทนนั้นคือบุญ เพราะบุญเป็นความดีเป็นเหตุดี จักให้ผลดี ให้เพื่อลดความโลภ หรือให้เพื่อหวังผลตอบแทนที่ยิ่งกว่าเป็นบุญเป็นกุศล จึงเป็นการให้ที่อยู่ในขอบข่ายเดียวกันได้

ควรทำให้ได้เสมอ ๆ การทำเหตุดีเสมอย่อมจักได้รับผลดีเสมอ การให้เพื่อดับความปรารถนาต้องการเพื่อทำความ

โลภให้ลดน้อยลง หรือเพื่อบุญกุศล เป็นเหตุดีทั้งนั้น จักให้ผลดีเป็นความสุข ความสงบเย็นจากความโลภทั้งนั้น

เช่นเช้าวันนี้ตื่นขึ้นด้วยจิตใจเอิบอาบเย็นฉ่ำผิดปรกติจนรู้สึกถนัดชัดเจน เมื่อทำสติดูใจตนเองว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้นก็ได้พบเหตุว่า เพราะเมื่อวานผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารกุศลใหญ่โตแห่งหนึ่งมาขอพบ เพื่อให้ยินยอมขออนุมัติการสร้างผิดสัญญาให้ผ่านไปโดยไม่ต้องแก้ไข และจะตอบแทนด้วยเงินจำนวนมาก ความโลภเกิดขึ้นก่อน ทำให้นึกถึงอะไร ๆ หลายอย่างที่จะเกิดได้จากเงินจำนวนมากนั้น สติเกิดตามมาเตือนว่าความโลภเป็นเหตุไม่ดี ผลไม่ดีจะต้องเกิดเพราะความโลภครั้งนี้แน่นอน จะเป็นผลไม่ดีมากน้อยเพียงใดก็ไม่อาจรู้ได้ทุกอย่างไป แต่จะเป็นการทำให้ความโลภในใจตนเพิ่มขึ้นกว่าเดิมนั้นแน่นอน ความโลภเป็นสิ่งควรลดควรละ ไม่ควรเพิ่ม เมื่อสติเกิด ปัญญารู้ผิดชอบชั่วดีเกิด ความโลภก็ดับ เงินจำนวนมากไม่มีค่าไม่มีความหมายไปในทันที เห็นค่าของความไม่โลภมากมายกว่า ผู้รับเหมาซึ่งตั้งหน้ามาให้สินบนก็ต้องผิดหวังกลับไป แต่ก็มีใจกว้างพอจะชมว่า ไม่คิดว่าจะพบผู้ที่เงินไม่สามารถซื้อได้ และได้ขอโทษขอโพยเป็นอันมาก

นี้เป็นตัวอย่างของผลดีเพียงเล็กน้อยที่เกิดจากเหตุดีคือความดับความปรารถนาต้องการหรือความโลภลงเสียได้ แม้เพียงชั่วครั้งชั่วคราว สามารถทำให้ยกเงินที่ควรเป็นของตนให้

กลับไปเป็นส่วนที่มั่นคงถาวรเพราะสร้างถูกแบบแปลนของอาคารกุศลใหญ่โตแห่งนั้นได้ เรียกว่าเป็นการดับความปรารถนาต้องการเพื่อทำความโลภให้ลดน้อยลงและเพื่อบุญกุศลอย่างยิ่งด้วย ความเอิบอาบเย็นฉ่ำผิดปรกติจึงเกิดขึ้นในใจนับแต่วินาทีที่ดับความปรารถนาต้องการลงได้ จนถึงเป็นอารมณ์ค้างติดอยู่ข้ามวันข้ามคืน และยิ่งกว่านั้น ได้ฝังลึกลงเป็นพื้นฐานที่ดีงามของใจส่วนหนึ่งด้วยแล้ว ใจที่มีพื้นฐานดีงามหรือใจที่ดีงามนั้นเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุด ไม่มีค่าของอะไรอื่นเปรียบได้ จะเป็นคุณประโยชน์แก่ตัวเองยิ่งกว่าคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากผู้ใดทั้งสิ้น

การดับความปรารถนาต้องการเสียได้ แม้เพียงในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเพียงครั้งหนึ่งคราวหนึ่งก็ตาม ก็ย่อมดีกว่าไม่เคยดับความปรารถนาต้องการได้เลย ปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม ทั้งยังส่งเสริมให้แรงขึ้นด้วยการตั้งปรารถนาในสิ่งนั้นสิ่งนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ไม่รู้จักพอ ไม่รู้จักทำสติพิจารณาให้เห็นความจริงว่า ผลของความปรารถนาต้องการ ที่แท้จริงนั้นไม่ได้ดิบดีอะไรเลย

ความบริบูรณ์ทางกายกับความบริบูรณ์ทางใจ

วัตถุที่เพิ่มพูนขึ้นด้วยอำนาจความปรารถนาต้องการไม่ผิดกับเชื้อสำหรับเพิ่มความลุกไหม้แรงร้อนให้แก่กองไฟ มิได้ให้ความสงบเย็น แต่ให้ความร้อนเผาลนจิตใจ เป็นความจริงดังกล่าว แต่เป็นความจริงที่จำเป็นต้องใช้สติเพียงพอในการพิจารณา จึงจะเห็นได้ถูกต้องถ่องแท้ มิฉะนั้นแล้วก็จะเห็นอย่างผิด ๆ ว่าวัตถุที่เพิ่มพูนขึ้นด้วยอำนาจความปรารถนาต้องการเป็นสิ่งที่ให้ความสุขความสมบูรณ์บริบูรณ์ ยิ่งได้มากเท่าไรก็ยิ่งทำให้ความสุขความสมบูรณ์บริบูรณ์เพิ่มขึ้นเท่านั้น

ความสมบูรณ์บริบูรณ์ทางกายนั้นอาจเกิดขึ้นได้จริงด้วยวัตถุ แต่ความสมบูรณ์บริบูรณ์ทางใจไม่อาจเกิดได้ด้วยวัตถุ ตรงกันข้าม สำหรับผู้มีสติและมีปัญญาไม่เพียงพอในธรรม ความสมบูรณ์บริบูรณ์ทางกายจะทำให้บกพร่องทางใจยิ่งขึ้น

เพราะเมื่อมัวหลงเพลินติดอยู่ในความสมบูรณ์บริบูรณ์ทางกาย ก็ย่อมไม่คำนึงถึงความบกพร่องทางใจ แม้ใจจะบกพร่องเพียงใดก็ไม่เห็นไม่เข้าใจ เห็นทุกข์เป็นสุข เห็นชั่วเป็นดี เห็นการเสียเป็นการได้ เห็นโทษเป็นคุณ เช่นเดียวกับที่เห็นความได้มาตามปรารถนาต้องการเป็นโชคเป็นลาภ เป็นเครื่องเสริมความสมบูรณ์บริบูรณ์ การเห็นเช่นนั้นเป็นการเห็นผิด จะทำการเห็นผิดเช่นนั้นให้เป็นการเห็นถูกได้ ต้องทำสติ

ต้องใช้ปัญญา ต้องพิจารณาตนเอง อย่างไม่หลอกตนเอง อย่างเปิดเผยจริงใจ แล้วจะได้พบความจริง ความเห็นถูกว่าความปรารถนาต้องการ หรือความโลภเป็นเหตุแห่งความทุกข์ความเดือดร้อน ทั้งของตนและของผู้อื่น มีความปรารถนาต้องการมาก ก็มีความทุกข์มาก มีความเดือดร้อนมาก มีความปรารถนาต้องการน้อย ก็มีความทุกข์น้อย มีความเดือดร้อนน้อย

เช้าวันนี้อาจจะตื่นขึ้นด้วยอารมณ์หงุดหงิดเร่าร้อนเหลือเกิน เมื่อทำสติดูใจตนเองว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ก็อาจได้พบเหตุว่า เมื่อวันวานมีผู้พาไปชมพระพุทธรูปเก่าแก่สวยงามมากองค์หนึ่ง เพราะเห็นว่าเป็นผู้ชอบสะสมพระ พอได้เห็นก็ถูกใจอย่างยิ่ง ต้องการจะได้ไว้เป็นของตนอย่างยิ่ง และก็คิดว่าจะต้องได้อย่างแน่นอน เจ้าของเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ฐานะก็ยากจน จึงออกปากขอเช่าทันที มั่นใจจะต้องได้แน่นอน แต่หาได้เป็นดังคาดหมายไม่ เจ้าของปฏิเสธโดยไม่ยอมรับเงื่อนไขแลกเปลี่ยนใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเพิ่มเงินให้จนสูงลิ่วแล้วก็ยังไม่ยอม มิได้เป็นการเล่นตัว แต่ด้วยเหตุผลว่า เป็นของที่ปู่ย่าตายายรักมาก มอบให้ไว้เพื่อเป็นสิริมงคลแก่บ้านแก่ตัวเขาและครอบครัว ทั้งความศักดิ์สิทธิ์ของท่าน เขาก็ได้ประจักษ์อยู่เสมอ แม้เขาจะยากจนแต่เขาก็ไม่อาจให้เช่าท่านไปจากเขาได้ ไม่ว่าจะด้วยราคาสูงสักเพียงไรก็ตาม ถึงเขาจะตายไปเขาก็จะกำชับ

ลูกหลานให้รักษาพระองค์นั้นไว้เสมอด้วยชีวิต อย่าได้เห็นแก่เครื่องตอบแทนใด ๆ แล้วสละท่านไปเป็นอันขาด นี่เป็นเหตุแห่งความผิดหวัง ไม่สมดังความปรารถนาต้องการ ได้อุตส่าห์หว่านล้อมอยู่นาน แต่อย่างไร ๆ ก็ไม่สำเร็จ ทำให้หงุดหงิดร้อนเร่าเพราะมีความปรารถนาต้องการในพระองค์นั้นเหลือเกิน พยายามคิดหาทางที่จะให้ได้รับผลสำเร็จ จนกระทั่งหลับไปในคืนนั้น และตื่นขึ้นในเช้าวันนี้อย่างมีอารมณ์ค้างเป็นความหงุดหงิดเร่าร้อนดังกล่าวแล้ว

นึกถึงวิธีร้อยแปดที่คิดขึ้นเพื่อจะเอาพระองค์นั้นมาเป็นของตนให้ได้ คิดไปทางนั้น คิดไปทางนี้ ทั้งซื่อทั้งคด เพื่อจะทำความปรารถนาต้องการให้บรรลุผลสำเร็จให้ได้ ไม่คำนึงเลยถึงเหตุผลของฝ่ายเจ้าของ ยิ่งคิดก็ยิ่งร้อนใจหงุดหงิดหาความสุขสงบไม่ได้เอาจริง ๆ ในใจมีแต่ความปรารถนาต้องการอย่างรุนแรง จะต้องเอาให้ได้ อะไร ๆ ที่ใหญ่โตกว่านี้ ราคามากกว่านี้ เป็นหมื่นเป็นแสนถึงเป็นล้าน ก็ยังเอาจนได้มาแล้วนักต่อนัก ไม่เห็นมีใครจะอาจขัดขวางได้เหมือนอย่างเจ้าของพระองค์ดังกล่าวแล้วเลย ความคิดร้อนหนักขึ้นวุ่นหนักขึ้นจนกระทั่งเกิดสติเกิดปัญญาขึ้นมาในขณะนั้นว่า นี่เป็นเพราะความอยากได้พระองค์นั้นแท้ ๆ ถ้าไม่อยากได้ท่านเสียอย่างเดียว ความร้อนใจก็จะไม่เกิด บอกตัวเองว่า ลองทำใจให้ไม่ต้องการดูประเดี๋ยว แล้วชั่วเวลานั้นความร้อนใจจะหายไปหรือไม่

เมื่อลองทำใจให้ไม่ต้องการพระองค์นั้นดูในขณะนั้น แล้วทำสติดูใจตนเอง ก็ได้เห็นว่าไม่มีความร้อนเช่นเมื่อกำลังหาช่องทางจะเอาพระองค์นั้นมาเป็นของตนให้ได้

สติและปัญญาทำให้รู้ชัดว่าความร้อนเกิดจากความปรารถนาต้องการแน่ ความร้อนดับไปเพราะดับความปรารถนาต้องการเสียได้แน่ แล้วทำสติใช้ปัญญาพิจารณาต่อไปว่าถ้าความปรารถนาต้องการทำให้ใจร้อนเร่าอย่างประจักษ์แก่ใจตนเองเช่นนั้น จะยังควรปล่อยให้ความปรารถนาต้องการเกิดแล้วเกิดเล่าอยู่อีกต่อไปหรือ หรือควรทำให้ลดน้อยลงจนถึงไม่เกิดเลย เพื่อจะได้พ้นจากความร้อนเร่าของจิตใจ ไม่ต้องทรมาน ไม่ต้องวุ่นวาย

ความปรารถนาต้องการนั้น เมื่อปล่อยให้เกิดขึ้นแล้วก็จะต้องเหน็ดเหนื่อยหาทางให้สมปรารถนา

สำหรับบางคนถึงกับลืมนึกถึงบาปบุญคุณโทษ ลืมนึกถึงชื่อเสียงเกียรติยศ มุ่งแต่จะให้ได้ดังปรารถนาต้องการเท่านั้น และเรื่องเช่นนี้ คนที่รู้ที่เห็นที่มิใช่เป็นเจ้าตัวผู้เกิดความปรารถนาต้องการครอบงำ จะอดนำไปกล่าวถึงอย่างสลดสังเวชไม่ได้เลย จะมากหรือน้อยเท่านั้น

สิ่งที่มีค่ากว่าเงินทอง

ที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า อย่าตั้งความปรารถนาต้องการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ต้องเป็นทุกข์ดิ้นรนแสวงหาเลย จะได้ก็ให้ได้เองดีกว่านั้น หมายความว่า ไม่ต้องตั้งความปรารถนาต้องการ แต่จงทำเหตุที่ควรแก่ผล แล้วจะได้รับผลนั้นเอง เป็นการได้รับที่ไม่ต้องทุกข์ไม่ต้องร้อน เพราะใจไม่ต้องดิ้นรน ใจรู้มั่นอยู่แล้วว่า ได้ทำเหตุเช่นนั้นแล้วจะต้องได้รับผลควรแก่เหตุเช่นนั้นแน่ การได้มาด้วยการกระทำเหตุอันควรเช่นนี้ ไม่เรียกว่าเป็นการโลภหรือการปรารถนามิชอบ

น่าจะได้พิจารณาถึงความหมายของวลีที่ว่า "การกระทำเหตุอันควร"

เหตุอันควรที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ว่าลาภยศสรรเสริญสุข ต้องหมายถึงเหตุที่ดีอันควรเท่านั้น ไม่หมายถึงเหตุที่ไม่ดีซึ่งบางทีทำให้ได้รับผลที่ดูเผิน ๆ แล้วเหมือนเป็นผลดีทั้งที่ความจริงเป็นผลไม่ดี เช่น อยากมีเงิน แล้วทำเหตุให้ได้เงินนั้นมา ด้วยการโกงเขา บีบบังคับเอาจากเขา ใช้อำนาจหน้าที่ทำให้ได้มา ฯลฯ เหล่านี้ไม่ใช่การทำเหตุอันควร แต่ก็สามารถจะได้เงินสมดังปรารถนา เงินที่ได้จากการทำเหตุอันไม่ควรดังกล่าวแล้วนี้ ทำสติพิจารณาให้ถ่องแท้ จะได้รู้ความจริงว่าไม่ใช่เป็นผลดีของผู้ได้รับ ตรงกันข้ามเป็นผลไม่ดี

ไม่ดีอย่างไร ?

การทำสติพิจารณาอย่างไม่หลอกตัวเอง อย่างเปิดเผยต่อตัวเอง จะทำให้ได้รับคำตอบ ว่าเงินที่ได้มาจากการกระทำไม่ควรนั้นเป็นผลไม่ดีอย่างนี้ คือ ทำให้เสียชื่อเสียงเกียรติยศซึ่งมีค่ามากกว่าเงินทอง ได้เงินแต่เสียชื่อเสียงก็เท่ากับได้น้อยกว่าเสีย จึงจะเรียกว่าการได้เงินมาด้วยวิธีดังกล่าวเป็นการได้ผลดีไม่ได้ ต้องเรียกว่าได้ผลไม่ดีจึงจะถูกต้อง

เงินทองมากมายเพียงใดก็ตาม มีค่าน้อยกว่าชื่อเสียงเกียรติยศของคนทุกคน ดังนั้น การได้เงินทองแม้มากมายเพียงไรก็ตามด้วยการกระทำอันมิชอบมิควรที่จะทำให้เสียชื่อเสียงเกียรติยศ จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการได้รับผลดี เพราะความจริงเป็นการได้รับผลไม่ดีของเหตุไม่ดีนั่นเอง

เช้าวันนี้อาจจะมีผู้ตื่นขึ้นด้วยอารมณ์ขุ่นมัวไม่เป็นสุขอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาหาเหตุก็ได้พบว่าอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับเย็นเมื่อค่ำวันวาน มีการ์ตูนที่ดูแล้วอ่านแล้วอารมณ์เสียเพราะมันเป็นเรื่องของตัวเองแน่ ๆ ไม่ใช่แต่ตัวเองอ่านแล้วรู้เท่านั้นใคร ๆ อ่านแล้วก็จะต้องรู้ด้วย เขียนไว้ชัดเจนเหลือเกินเพราะเป็นผู้ที่ยังห่วงชื่อเสียงเกียรติยศอยู่จึงนึกถึงชื่อเสียงเกียรติยศทันที เสื่อมเสียหมดสิ้นกันคราวนี้ ถึงจะมีอำนาจวาสนาคุ้มครองอยู่ไม่มีผิดทางกฎหมาย แต่อำนาจวาสนาไม่สามารถจะคุ้มครองให้พ้นจากการเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ

ได้หากได้ทำเหตุที่เป็นความเสื่อมเสียเช่นนั้น และความเสื่อมเสียเช่นนั้น สำหรับความรู้สึกของคนทั่วไปนับเป็นความเสื่อมเสียอย่างยิ่ง

เมื่อได้พบภาพการ์ตูนเสียดสีในระยะแรก ตกใจ อับอาย และโกรธหนังสือพิมพ์จนไม่มีสติพอจะพิจารณาความจริงให้เป็นประโยชน์แก่จิตใจตนเอง แต่ครั้นตื่นนอนเช้ามีอารมณ์ค้างติดมาดังกล่าวแล้ว ระยะเวลาห่างกันพอจะทำสติพิจารณาให้เห็นได้ว่า ความจริงนั้นระหว่างเงินกับชื่อเสียงเกียรติยศตัวเองเห็นค่าของชื่อเสียงเกียรติยศมากกว่า แต่เพราะความปรารถนาต้องการเงินเกิดขึ้น สติไม่ทันทำให้ดับลงเสียก่อน การกระทำมิชอบจึงตามมา ถึงเป็นเหตุให้ต้องเสียสิ่งมีค่าที่สุดของทุกคนคือชื่อเสียงเกียรติยศ

สิ่งที่แล้วก็แล้วไป เมื่อทำสติทำปัญญาให้เกิดขึ้นเพียงพอก็ทำให้ได้ความคิดถูก สิ่งที่แล้วก็ให้แล้วไป ต่อจากนี้จะไม่ให้ความโลภหรือความปรารถนาต้องการมีอำนาจเหนือจนลืมคำนึงถึงผลเสียหายที่ยิ่งใหญ่กว่า คือเสียชื่อเสียงเกียรติยศซึ่งดังกล่าวแล้ว เป็นสิ่งมีค่ากว่าเงินทองทั้งสิ้น

ผู้มีปัญญามีสติจึงยอมเสียทรัพย์สินเงินทองเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศไว้ มิใช่ยอมเสียชื่อเสียงเกียรติยศเพื่อกอบโกยทรัพย์สินเงินทอง

อย่าทำผิดทั้งชีวิต

สมัยนี้มีผู้ชอบกล่าวว่า เงินไม่มี เกียรติไม่มี นั่นไม่ใช่ความถูกต้อง เป็นความรู้สึกของคนบางคนเท่านั้น คนบางคนที่มีความเห็นผิดเป็นชอบเท่านั้นที่จะมีความรู้สึกว่าคนไม่มีเงินเป็นคนไม่มีเกียรติ เงินกับเกียรติมิใช่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มิใช่เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ คนไม่มีเงินแต่มีเกียรติก็มีอยู่ คนมีเงินแต่ไม่มีเกียรติก็มีอยู่ ความสำคัญอยู่ที่ว่าเงินที่มีหรือที่ได้นั้นเป็นเงินที่จะทำให้เกียรติยศชื่อเสียงสิ้นไปหมดหรือไม่ ควรจะพิจารณาให้รอบคอบในเรื่องนี้ โดยเฉพาะผู้ที่ยังคำนึงถึงชื่อเสียงเกียรติยศของตนเองและของวงศ์ตระกูล

เช้าวันนี้ใครสักคนอาจจะตื่นขึ้นด้วยจิตใจเร่าร้อนเป็นอันมาก เมื่อพิจารณาหาเหตุผลก็ได้พบว่า เมื่อวันวานหลานเล็ก ๆ กำลังน่ารักน่าเอ็นดูและเป็นที่รักที่ชื่นใจอย่างยิ่งร้องไห้กลับมาจากโรงเรียน สะอึกสะอื้นอย่างเสียอกเสียใจยิ่งนัก ปลอบถามก็ได้ความว่าถูกเพื่อนเด็ก ๆ ด้วยกันนั่นเองตะโกนล้อว่าเป็นหลานคนขี้โกง เด็กได้พยายามแก้ว่าไม่เป็นความจริง แต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะเด็กหลายคนรุมกันยืนยัน เมื่อเด็กร้องไห้แล้วเล่าให้ฟังนั้น ใครจะรู้สึกอย่างไรไม่ทราบ แต่เจ้าตัวเองนั้นรู้สึกว่ากระทบกระเทือนเหลือเกิน ทั้งอายทั้งโกรธ เหตุก็เพราะรู้ตัวอยู่ว่า เงินทองที่หาได้อยู่เสมอ ๆ นั้น ได้มาด้วยวิธีที่ไม่

ชอบไม่ควรจริง ๆ จริงอยู่ เสียงที่กล่าวหาเป็นเสียงของทารกไร้เดียงสา แต่ถ้าไม่ได้ฟังมาจากผู้ใหญ่แล้ว ทารกไร้เดียงสาเหล่านั้นจะไปได้ความคิดจากไหน นึกถึงหลานเล็ก ๆ ที่อับอายขายหน้าถึงกับร้องไห้ลั่น ๆ เพราะต้องเป็นลูกหลานคนขี้โกง นึกแล้วก็สงสาร ไม่สบายใจ ไม่ได้เป็นความผิดของเด็กเลย แต่เป็นความผิดของผู้ใหญ่แท้ ๆ

เมื่อวางทิฐิในทางที่ผิดลง ยอมสารภาพทุกสิ่งทุกอย่างกับตนเองอย่างเปิดเผย ด้วยการคิดตอบโต้กับตัวเองอยู่ในใจอย่างยืดยาว ก็ได้ผลสรุปลงว่า ความโลภของคนคนเดียวที่นำให้กระทำสิ่งที่ผิดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองนั้น ความเสื่อมเสียมิได้เกิดแก่คนคนเดียว แต่เกิดติดต่อไปได้ถึงพี่น้องลูกหลาน ใครรู้ใครเห็นก็จะกล่าวตำหนิว่า พี่คนโกง น้องคนโกง ลูกคนโกง หลานคนโกง ฯลฯ คนเหล่านั้นก็พลอยได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศไปด้วย เมื่อทำตนให้มั่งมีเพราะการโกง แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้คนอื่นต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ เช่นนี้จะเรียกว่าฉลาด มีปัญญาทำสิ่งที่สมควรได้อย่างไร ต้องเรียกว่าไม่ฉลาดเลย ไม่มีปัญญาเลย จึงได้ทำสิ่งที่ไม่ควรจะทำ

ชื่อเสียงเกียรติยศเป็นสิ่งมีค่ายิ่ง ควรถนอมรักษาไว้ ควรแลกได้แม้กับทรัพย์สินจำนวนมาก

เสียงภายในใจบอกว่า ไหน ๆ ก็โลภจนเสื่อมเสียไปแล้ว ไม่มีประโยชน์ที่จะมาเสียใจ ไม่มีประโยชน์ที่จะคิดแก้ไข

ไม่อาจทำให้ชื่อเสียงเกียรติยศกลับคืนดีได้แล้ว สู้หาลาภผลต่อไปดีกว่า อย่างน้อยก็ยังมั่งมีเป็นเศรษฐี ไม่มีใครกล้ามาชี้หน้าได้ตรง ๆ ว่าโกงว่ากิน

เมื่อเสียงในใจดังขึ้นเพื่อฉุดกระชากไปในทางผิดต่อไปเช่นนี้ สติที่เกิดขึ้นทันจะทำให้คิดตอบแก้ได้ว่า ไม่ถูก คิดเช่นนั้นไม่ถูก ชื่อเสียงเกียรติยศที่เสียไปแล้วก็เป็นส่วนที่เสียไป แต่ถ้ากลับมากระทำความดี ละความชั่วความผิดแต่เดิมเสีย เช่น ไม่โลภ ไม่โกงต่อไป ก็จะสามารถสร้างชื่อเสียงเกียรติยศใหม่ขึ้นได้ ตัวอย่างก็มีอยู่ คนที่กลับตัวกลับใจได้ แม้จะมีผู้รู้อดีตที่ผิดที่ชั่ว ก็จะไม่นำมากล่าวถึงอย่างตำหนิติเตียน แต่มักจะนำมายกย่องสรรเสริญว่าเป็นคนดีที่กลับตัวกลับใจได้ ไม่ทำผิดทำชั่วไปตลอดชีวิต เป็นคำยกย่องสรรเสริญที่จะทำให้ผู้ได้รับภาคภูมิใจ เกิดปีติยินดี และเกิดกำลังใจ เชื่อมั่นว่าแม้จะได้ทำผิดไปแล้วเพียงใด ต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศไปแล้วเพียงไหน ก็ควรกลับใจ ละความไม่ดี มาทำความดี เช่น ละความโลภที่รุนแรงจนถึงทำให้แสวงหาโดยมิชอบ มาทำความโลภให้ลดน้อยลงตามลำดับ ด้วยการพยายามดับความปรารถนาต้องการให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ซึ่งควรจะต้องกระทำถึง ๒ วิธี คือ ไม่ดิ้นรนแสวงหา และสละสิ่งที่แสวงหามาไว้แล้วให้เป็นทาน ทั้ง ๒ วิธีนี้ต้องทำให้สม่ำเสมอ

ให้เป็นนิสัย จึงจะเห็นผลคือเห็นความโลภลดลง จนถึงหมดสิ้นไปได้ในวาระหนึ่ง

ยิ่งสงบยิ่งเป็นสุข

ที่จริง จิตใจเวลามีความปรารถนาต้องการกับเวลาไม่มีความปรารถนาต้องการนั้นแตกต่างกันมาก จิตใจยามมีความโลภหรือความปรารถนาต้องการนั้นไม่ได้มีความสุข มีแต่ความร้อนความตื่นเต้นกระวนกระวายขวนขวายเพื่อให้ได้สมปรารถนา จิตใจยามไม่มีความปรารถนาต้องการนั้นมีความสุขอย่างยิ่ง เห็นจะต้องเปรียบง่าย ๆ คือในยามหลับกับในยามตื่น ยามหลับไม่มีความปรารถนาต้องการ ยามตื่นมีความปรารถนาต้องการทุกคนเหมือนกัน ไม่มียกเว้น ยามไหนเป็นยามสบายที่สุดทุกคนตอบได้และคำตอบของทุกคนเหมือนกัน

คนที่หลับแล้ว สงบแล้วจากความปรารถนาต้องการ ไม่ว่าจะหลับบนฟูกอันอ่อนนุ่มในคฤหาสน์ใหญ่โตมโหฬารหรูหราเพียงใด หรือจะหลับอยู่บนดินบนทรายแข็งระคายเพียงไหน ย่อมเป็นสุข เพราะจิตใจพ้นจากอำนาจของความปรารถนาต้องการที่เป็นเหตุแห่งความทุกข์ความร้อน

แม้คิดเปรียบถึงความสุขและความไม่สุขของคนนอนหลับกับคนตื่นอยู่ กับความสุขและความไม่สุขของคนมีความ

ปรารถนาต้องการรุนแรงในใจกับคนมีความปรารถนาต้องการน้อย ก็จะได้พบคำตอบที่ชัดเจนที่น่าจะทำให้ตัดสินใจเลือกได้ว่าควรพยายามทำใจตนเองให้มีความปรารถนาต้องการน้อยหรือไม่

ทุกคนต้องการความสุขความสบายใจด้วยกันทั้งนั้น แต่ทุกคนก็ยังไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ เพราะใจยังมีความปรารถนาต้องการหรือความโลภนี้แหละอยู่เป็นอันมาก โดยที่ไม่พยายามทำให้ลดน้อยลง เห็นจะด้วยมิได้คิดให้ประจักษ์ในความจริงว่า ความโลภคือเหตุใหญ่ประการหนึ่งซึ่งนำให้ทุกข์ให้ร้อน ให้ไม่มีความสุขความสบายใจกันอยู่อย่างมากทั่วไปในทุกวันนี้ แม้ทำสติพิจารณาให้ดีจะเห็นได้ไม่ยากนัก ว่าความทุกข์ความร้อนที่มีมาแต่ไหน ๆ และดูเหมือนจะยิ่งเพิ่มขึ้นในปัจจุบันนี้ เกิดจากความโลภหรือความปรารถนาต้องการเป็นสำคัญ

เช้าวันนี้ ใครสักคนอาจจะตื่นขึ้นด้วยอารมณ์ขุ่นมัวยิ่งนัก เมื่อพิจารณาหาเหตุก็ได้พบง่าย ๆ ว่าเมื่อคืนนอนหลับดึกมาก เพราะเมื่อเข้านอนนั้นใจเกิดย้อนนึกไปถึงอดีตของตนเองที่ไม่อุดมสมบูรณ์เช่นขณะนี้ ซ้ำยังขาดแคลนเป็นอย่างยิ่งเสียด้วย แต่เพราะเป็นคนมีโอกาส จะไม่ขอกล่าวว่าโอกาสดี เพราะความจริงนั้นมิใช่โอกาสดี เป็นเพียงโอกาสที่เปิดให้สามารถถือเอาสิ่งที่ไม่ใช่ของตนไปเป็นของตนได้เท่านั้น และโอกาสเช่นนั้นก็มีบ่อยจนสามารถทำให้ฐานะเปลี่ยนแปลงเป็นตรงกันข้ามอยู่ในปัจจุบันนี้

นึกถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นสมบัติมีค่าของตน เช่นที่เคยนึกมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน แต่ประหลาดที่ครั้งนี้นึกผิดกับทุกครั้ง คือเมื่อนึกนั้นมิได้นึกอย่างภาคภูมิมีความสุข ในครั้งนี้กลับไปนึกอย่างเดือดร้อน เพราะความจริงในใจที่ตนเองรู้อยู่ไม่ยอมฝังตัวเงียบอยู่ต่อไป หากโผล่พลุ่งขึ้นมา เหมือนส่งเสียงบอกดังลั่นอยู่ในความรู้สึกของตนเอง ว่าสมบัติมีค่าที่ตนกำลังได้ครอบครองอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ได้มามิชอบทั้งสิ้น เสียงนั้นดังลั่น ๆ จาระไนต่อไปว่า ได้มาอย่างไรบ้าง ทำให้ใครต้องเดือดร้อนเพราะการได้ของตนอย่างไรบ้าง เสียงนั้นมิได้เกรงอกเกรงใจเสียเลย จาระไนชัดเจนแจ่มแจ้ง ไม่ยอมหยุดยั้งว่าเจ้าตัวจะโมโหโทโสและพยายามจะบังคับให้เสียงนั้นหยุดประจานอดีตชั่วร้ายของตนเสียที จนในที่สุดก็ต้องใช้ยานอนหลับเมื่อกลางคืนเกือบจะผ่านพ้นไป จึงสามารถทำให้เสียงอันกล้าหาญไม่เกรงกลัวอำนาจใด ๆ เลยหยุดไปได้เพราะการนอนหลับด้วยอำนาจยาระงับประสาท

แต่ก็ดูเหมือนว่าเสียงนั้นจะยังคอยจ้องที่จะทำลายจิตใจต่อไปอีก เพราะเมื่อรู้ตัวตื่นขึ้นในเช้าวันนี้ เสียงนั้นก็ย้อนกลับมาดังขึ้นอีกทันทีพร้อมกับความขุ่นมัวเศร้าหมองเป็นอันมาก หากเสียงนั้นมิได้เป็นเสียงแห่งอนุสติของตนเอง หากเสียงนั้นเป็นเสียงของบุคคลอื่นภายนอก ก็แน่นอนเหลือเกินที่จะต้องถูกจัดการให้รับโทษไปแล้วอย่างหนัก ฐานบังอาจนำความจริงที่

ตนเองไม่ปรารถนาให้ใครพูดถึงมาตะโกนประจานอยู่ลั่น ๆ และยืดยาว เรียกได้ว่าเกือบจะไม่เหลืออะไรให้ปกปิดเป็นความลับไว้อีกเลย เสียงในใจตนเองจาระไนเสียหมดสิ้น ชี้โทษให้หมดสิ้น พยายามค้านก็ค้านไม่ขึ้น เพราะที่ค้านนั้นตัวเองก็รู้ว่าเป็นเพียงการพยายามที่จะปิดบังความจริงซึ่งเคยใช้มาแล้วกับบุคคลอื่นที่มิใช่ตนเอง ที่ไม่ว่าเขาจะเชื่อหรือไม่เชื่อเขาก็แสดงออกให้เห็นว่าเขาเชื่อ แต่เมื่อมาใช้กับตนเองกลับไม่ได้ผลเลย ยกเหตุผลอธิบายไปก็ย้อนตอบกลับมาอย่างทำให้ใจร้อนเป็นฟืนเป็นไฟทุกครั้งไป เพราะทำให้เห็นโทษที่ตนได้กระทำไปแล้วชัดเจนและมากมาย ทำให้พาลเห็นเครื่องบ้านเครื่องเรือนราคาแพงลิบลิ่วที่อุตส่าห์หามาด้วยอำนาจความปรารถนาต้องการกลายเป็นสิ่งอัปมงคลที่ทำให้ต้องเดือดร้อนหัวใจ ความพลุ่งพล่านทำให้คิดไปว่าได้สิ่งอัปมงคลมาไว้ จะต้องทำลายเสียให้หมดในวันนี้ ไม่เช่นนั้นก็จะไม่มีความสงบสบายใจ จะมีแต่ความเดือดร้อน แต่ยังบุญ สติเกิดขึ้นได้ทันเวลาในขณะนั้น ทำให้มีเสียงถามขึ้นในใจอย่างชัดเจนว่า ความเดือดร้อนเกิดจากสิ่งของจริงหรือ มิได้เกิดจากใจตนเองดอกหรือ เสียงนั้นเป็นเสียงที่เกิดจากสติ เมื่อถามแล้วก็ตอบให้อย่างชัดเจนด้วยว่า ความเดือดร้อนทั้งหลายเกิดจากใจตนเอง ใจที่เต็มไปด้วยกิเลส โดยเฉพาะความโลภปรารถนาต้องการอย่างรุนแรง อย่างไม่มีขอบเขต จนกระทั่งทำให้ได้มาซึ่งสมบัตินอกกายทั้งหลาย

มากมาย ซึ่งหลงคิดว่าจะทำให้ไม่ต้องเดือดร้อนใจอีกต่อไป เพราะความไม่มี หาได้ทันคิดไม่ว่าความเดือดร้อนใจที่เกิดจากความไม่มีนั้น ไม่รุนแรงเท่าความเดือดร้อนใจที่เกิดจากความมีโดยมิชอบ

หลอกตนเองไม่ได้

ความมีหรือความได้มาโดยมิชอบให้ความร้อนใจจริง โดยเฉพาะผู้ที่ยังพอรู้จักบาปบุญคุณโทษแล้ว แม้จะพยายามปกปิดหลอกคนอื่นอย่างไร ก็ปกปิดหลอกตนเองไม่ได้ ก็จะต้องเดือดร้อนเพราะความรู้จักผิดชอบของตนเองแน่นอน ความรู้จักผิดชอบเกิดขึ้นเมื่อใด จะทำให้ผู้ที่ได้อะไร ๆ ไปโดยมิชอบ โดยผิดศีลผิดธรรม ต้องเร่าร้อน และความรู้สึกผิดชอบจะต้องเกิดขึ้นแก่ทุกคน ไม่วันใดก็วันหนึ่ง อาจจะเมื่อใกล้ตาย หรืออาจจะก่อนหน้านั้น จะทำความทรมานใจให้เป็นอันมาก

เพราะทุกคนแม้จะทำลืมไม่สนใจเรื่องผลของกรรม แต่จะมีวันหนึ่งที่จะทำลืมไม่สำเร็จ น่าจะเป็นวันที่นึกถึงความตายได้อย่างมีสติและปัญญา ว่าจะต้องมาถึงตนในวันหนึ่งแน่นอน หนีไม่พ้น วันนั้นแหละอำนาจความโลภ หรือความปรารถนาต้องการที่ทำให้แสวงหาสมบัติโดยมิชอบในอดีตจะปรากฏเป็นโทษแก่จิตใจอย่างรุนแรงยิ่งกว่าเวลาอื่น

ควรจะกลัว เพราะย่อมเป็นสิ่งน่ากลัวอย่างยิ่งจริง ๆ ควรจะเชื่อไว้ก่อนที่วันนั้นจะมาถึง เพื่อว่าจะได้ยอมเชื่อว่า ไม่ควรจะปล่อยให้ความโลภหรือความปรารถนาต้องการมีอำนาจชักจูงใจให้ทำสิ่งอันมิชอบที่จะก่อความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น เพราะความเดือดร้อนนั้นจะเกิดแก่ตนเองด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แน่นอน

การกระทำทุกอย่างมีผล กรรมดีให้ผลดี กรรมชั่วให้ผลชั่ว ผู้ใดทำกรรมใดไว้จักได้รับผลของกรรมนั้น การกระทำไปตามอำนาจความโลภหรือความปรารถนาต้องการเป็นกรรมชั่ว ผลจึงต้องชั่ว

2 030010 250407

ราคา 12.00 บาท